

ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІЧНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Д.М. Дідух, аспірант
Житомирський національний агроєкологічний університет
dmytro.didukh@gmail.com

В останні роки усвідомлення зростаючої екологічної загрози внаслідок інтенсивного ведення сільськогосподарської діяльності стимулювало розвиток в Україні альтернативних – інноваційних – моделей господарювання, які краще відповідали б життєвим інтересам суспільства, найбільший інтерес з-поміж яких для держави представляє органічне землеробство.

У той же час, розвиток цього виду діяльності протікає в умовах підвищеної невизначеності і високого рівня ризику, коли наслідки прийнятих рішень неоднозначні і важко передбачувані, що обумовлює жорсткіші вимоги до керуючої системи, а також необхідність створення і використання інноваційних методик управління та обліку інноваційними процесами. Основою такого управління має бути ефективна інформаційна система, основана на засадах раціонального обліку та управління ресурсами, процесами та продуктами (результатами) органічної діяльності:

1. Сьогодні сільське господарство характеризується низьким технічним рівнем елементної бази, високим зносом засобів виробництва, низькою забезпеченістю нематеріальними активами. Разом з тим, зразки науковомістких ресурсів коштують дорого, в зв'язку з чим інвестування в новітні технології виробництва стає непосильним тягарем для суб'єктів органічного землеробства.

Одними з найпоширеніших інструментів інноваційного розвитку сільськогосподарського підприємництва на інвестиційних засадах є лізинг, франчайзинг та спільна діяльність підприємств без створення юридичної особи, які є одними з найпрогресивніших методів матеріально-технічного забезпечення виробництва та відкривають користувачам широкий доступ до передової техніки і технологій. Феномен таких інвестиційних відносин визначається як нова, специфічна, додаткова система перспективного фінансування, в якій задіяні орендні відносини, відносини кредитного фінансування під заставу, відносини за борговими зобов'язаннями та ін. У ситуації, коли лізинг, франчайзинг та спільна діяльність як способи інвестування забезпечують органічне (інноваційне) землеробство, вони набувають новий економічний сенс – стають інновацією.

2. Ефективність управління процесам інноваційного розвитку органічного підприємства забезпечується якісною системою обліково-аналітичного забезпечення. Побудова такої системи, на нашу думку, має базуватися на основі дезінтегрованого фінансового та управлінського обліку з виділенням процесів інноваційної діяльності як окремого об'єкта бухгалтерського обліку. Крім того, доцільно використовувати додаткову аналітику в розрізі фракталів простору та часу та внутрішніх сегментів в рамках управлінського обліку. Рекомендується впровадження систем *target-costing* та *kaizer-costing*, що дає змогу спостерігати за доцільністю нововведень, пов'язаних з економією ресурсів, та ліквідувати різницю між фактичними та цільовими витратами на підприємстві.

Дана система, на відміну від традиційних концепцій обліку витрат, дає можливість проведення відокремленої оцінки інноваційних процесів органічного сільського господарства, а також калькуляції собівартості за стадіями життєвого циклу продукту.

3. Основне завдання органічного підприємства – задоволення потреб споживачів. Якщо їхні очікування не виправдовуються, вони можуть переорієнтуватися на споживання продукції традиційних торгових марок або інших виробників, що в підсумку позначиться на прибутках підприємства-виробника. Проте органічна продукція, будучи інноваційною, може викликати певну осторогу у потенційних споживачів. Саме тому процес реалізації такої продукції повинен передбачати використання «стимулюючих» форм розрахунків: електронних засобів платежів, кредитів, реалізації товарів на комісію та під розрахунок. Крім того, доцільно використовувати окрему методику обрахунку ціни органічної продукції, адже, як правило, така продукція є дорожчою за традиційні аналоги. Це, знову ж таки, вимагатиме виділення розрахунків зі споживачами інноваційної продукції, що мають постійний характер, як окремих об'єктів в системі обліку для узагальнення інформації про взаєморозрахунки з покупцями такої продукції та тенденції їх розвитку, способи оплати, суми наданих знижок.

З метою аналізу причин виникнення відхилень від планованих показників реалізації інноваційної продукції і оперативного усунення даних відхилень, ефективного аналізу продажів окремих видів органічної продукції і результатів діяльності підприємства в різних географічних регіонах та забезпечення кращого розуміння потреб клієнтів доцільно впровадження управлінського сегментарного обліку інноваційної діяльності в розрізі: географічних зон реалізації інноваційних товарів (робіт, послуг), типів продукції, категорії

покупців. Організація системи обліку та управління з використанням вищезгаданих інструментів дозволить створити якісний засіб для аналізу взаєморозрахунків зі споживачами та кращого задоволення їх потреб.

Використання запропонованої системи управління процесами розвитку інноваційно-активних сільськогосподарських підприємств дасть можливість збору, систематизації та достовірного аналізу інформації про різні напрямки виробництва. Це дозволить на практиці оцінити прибутковість ведення органічного виробництва та сприятиме розвитку інноваційних методів господарювання.

Література

1. Кантаєва О. В. Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія : монографія / О. В. Кантаєва. – Житомир : ФОП Кузьмін Дн.Л., 2010. – 424 с.
2. Такер Р. Б. Инновации как формула роста. Новое будущее ведущих компаний / Р. Б. Такер. – М. : Олимп - Бизнес, 2006. – 240 с.
3. Сокол Л.М. Екологічне (органічне) землеробство – складова сталого сільського господарства / Л.М. Сокол, Т.Р. Стефановська, В.В. Підліснюк // Екологічна безпека. – 2004. – № 3-4. – С.8.